

Een Chinese marmeren Buddha kop uit de zesde eeuw voor het Museum van Aziatische Kunst

door H. F. E. VISSER

Tot de beste uitingen der Chinese plastiek behoren de beeldhouwkunst in steen en de figuren in verguld brons uit de korte Sui periode (589-618), het tijdperk dat de overgang vormt tussen de stijlen met sterk schematisch accent die eraan vooraf gaan en de aanvankelijk nog strenge, allengs bevalliger en lossere wordende T'ang stijlen die er op volgen.

Deze overgangsstijl ontleent zijn grote bekoring aan bewonderenswaardige stylering, soberheid en grote verfijning in de plastische behandeling van alle details. Het modelé is vaak gevoeliger dan in elke andere Chinese plastische stijl. Overdaad, o.m. tot uiting komend in te rijke versiering, is doorgaans vreemd aan de Sui tijd, terwijl de architectonische behandeling van menig onderdeel, door subtiele niveau-verschillen, van nauwelijks te beschrijven schoonheid kan zijn.

Een wel uitzonderlijk markant voorbeeld van de grote hoedanigheden van deze Sui stijl, is de wit-geel marmeren Buddha kop, niet minder dan 32 cm hoog, die het Museum van Aziatische Kunst, wederom met hulp van de onvolprezen Vereeniging Rembrandt en als steeds met steun van leden der Vereeniging van Vrienden der Aziatische Kunst, medio Maart j.l. heeft mogen verwerven. Het is moeilijk veel Buddha koppen in de Chinese plastiek aan te wijzen, die deze Sui kop in schoonheid evenaren.

De beste Europese kenner der Chinese plastiek, Prof. Osvald Sirén te Stockholm, heeft in zijn grote, in het Zweeds geschreven werk over Chinese kunst, verscheidene Sui beeldhouwwerken in marmer afgebeeld en beschreven. Men sla er zijn 'Kinas Konst under tre Årtusenden', Stockholm 1942, Vol. 1, p. 383-406 (met tussenliggende platen 119-121) op na, en men zal sculptures aantreffen die verwantschap met onze kop vertonen. Aangenomen mag wel worden, dat de hierbij afgebeelde kop van Ting-chou, ca. 200 km ten Z. van Peking, afkomstig is. Speciaal zij verwezen naar Sirén, op cit., Fig. 273 (daar onze kop vermoedelijk het hoofd van een Buddha figuur in zittende houding is) en naar Pl. 121, 4, een kop, die met de onze stylistisch (doch nauwelijks aesthetisch) grote verwantschap vertoont.

De hierbij gevoegde voortreffelijke reproducties maken het nagenoeg overbodig uitvoerig aesthetisch commentaar te leveren op dit prachtige stuk, een der meest voor-aanstaande aanwinsten van het Museum in latere jaren. De naar binnen gerichte blik, het sterk meditatieve element in dit werk, zijn inhaerent aan het verhevenste dat het Buddhisme tot stand heeft gebracht. De stylering van het haar met de gevoelige golf-beweging, waarin men een hand ontdekt, die ook met spanning en grote emotionaleit penseelhalen zou hebben kunnen neerschrijven en aldus wel bijzonder Chinees van accent is, wedijvert met de schoonheid van het modelé van het gelaat, met de vormgeving der ogen en met wat deze begrenst, met die der oren, met die van de mond, ook al is deze nogal sterk geschonden. Dit moet zijn gebeurd bij een val, waardoor de neus afbrak en ook het rechteroor werd beschadigd. Overigens is de neus voortreffelijk aangezet.

Een der kenmerken van Buddha figuren, de cirkelvormige verhevenheid op het

Chinese marmeren Buddha kop. Einde der zesde eeuw, waarschijnlijk uit Ting-chou, H. 32 cm

Chinese Buddha kop van opzij

Achterzijde van de Chinese Buddha kop

voorhoofd (de urnâ) ontbreekt aan deze kop, maar een ander bekend kenmerk, de verhevenheid op het midden van de schedel (de ushnîsha) is aanwezig, zij het in uiterst bescheiden, zeer verfijnde vorm.

Tevoren is gewezen op de subtiele niveau-verschillen in de kunst van Sui. Daarbij werd vooral gedacht aan de profilering van de haar-arabesken van het onderhavige stuk. Men beschouwe b.v. de grote spiraal boven het voorhoofd, centrum, waarvan met edele zwier het verdere haar-verloop uitgaat.

In het achterhoofd is een groot vierkant gat gehouwen, dat natuurlijk gediend heeft om er een zware metalen pin in aan te brengen; een pin, die op zijn beurt in een achtergrond was bevestigd. Technische redenen moeten de oorzaak van deze barbaarse procedure geweest zijn. Niet bij benadering kan worden gegist, wanneer deze onsiering, die voor de museumbezoeker gelukkig aan het oog wordt onttrokken, gebeurd is.